

V Bruseli 18. júna 2021
(OR. en)

9687/21

AGRI 271
VETER 45
ENV 443

POZNÁMKA

Od:	Predsedníctvo
Komu:	Delegácie
Predmet:	Stanovenie cieľa ochrany včiel medonosných v kontexte preskúmania usmerňovacieho dokumentu o včelách z roku 2013 – <i>výmena názorov</i>

Delegáciám v prílohe zasielame podkladový dokument, ktorý predložilo predsedníctvo na účely výmeny názorov na zasadnutí Rady („poľnohospodárstvo a rybárstvo“), ktoré sa bude konať 28. a 29. júna 2021.

Stanovenie cieľa ochrany včiel medonosných v kontexte preskúmania usmerňovacieho dokumentu o včelách z roku 2013

Kontext a súčasný stav

1. Pesticídy sa môžu povoliť len vtedy, ak sa na základe komplexného posúdenia rizika preukáže, že ich používanie nevedie k škodlivým účinkom na zdravie ľudí alebo zvierat ani k neprijateľným účinkom na životné prostredie. Metodiky na vykonávanie požadovaných posúdení rizika sú stanovené v usmerňovacích dokumentoch týkajúcich sa rôznych zložiek životného prostredia a druhov.
2. Pokiaľ ide o posúdenie rizika pre včely medonosné, v súčasnosti sa vychádza z usmerňovacieho dokumentu o terestrickej ekotoxikológii z roku 2002¹, keďže napriek opakovanému úsiliu počas niekoľkých rokov členské štáty neschválili v rámci Stáleho výboru pre rastliny, zvieratá, potraviny a krmivá usmerňovací dokument Európskeho úradu pre bezpečnosť potravín (EFSA) o včelách z roku 2013.
3. V marci 2019 Komisia poverila úrad EFSA, aby preskúmal usmerňovací dokument o včelách z roku 2013 s ohľadom na nové vedecké poznatky, ktoré sa objavili od roku 2013.
4. Na dokončenie tohto preskúmania je kľúčovým krokom stanovenie takzvaného špecifického cieľa ochrany včiel. Manažéri rizika a posudzovatelia rizika z členských štátov rokovali o stanovení tohto cieľa počas predchádzajúceho roka na základe **dokumentu, ktorý vypracoval úrad EFSA² a v ktorom sa opisujú štyri možné prístupy k stanoveniu cieľa ochrany včiel medonosných.**
5. Väčšina členských štátov uviedla, že uprednostňuje prístup, ktorý zohľadňuje prirodzenú variabilitu veľkostí včelstiev (označovanú aj ako „normálny rozsah veľkostí včelstiev“).

¹ https://ec.europa.eu/food/system/files/2016-10/pesticides_ppp_app-proc_guide_ecotox_terrestrial.pdf

² <https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/topic/EFSA-Supporting-document-for-RMs-in-defining-SPGs.pdf>

6. Zvolený prístup kritizovali mimovládne organizácie a niektorí poslanci Európskeho parlamentu. Hlavné dôvody súvisia s používaním modelu „BEEHAVE“³ (ktorý odvetvie spolufinancovalo do výšky 10 %) na simuláciu prirodzenej variability veľkostí včelstiev a s očakávaním, že v revidovanom usmerňovacom dokumente o včelách sa stanoví cieľ ochrany, ktorý poskytuje menšiu ochranu ako cieľ uvedený v usmerňovacom dokumente úradu EFSA o včelách z roku 2013, ktorý nebol schválený. Mimovládne organizácie a poslanci Európskeho parlamentu tiež odporúčali, aby sa na simuláciu rozvoja včelstva používal iný model – ApisRAM. Tento model sa však stále vyvíja.
7. Úrad EFSA uverejnil na svojom webovom sídle podrobný súhrn harmonogramov⁴ vývoja a kalibrácie modelu ApisRAM. Tento model sa bude môcť používať na simuláciu vývoja včelstva a na simuláciu účinkov prípravkov na ochranu rastlín a iných stresorov najskôr od polovice roka 2023.
8. Komisia v tejto súvislosti požiadala úrad EFSA, aby vypracoval komplexný podporný dokument, v ktorom vysvetlí všetky relevantné otázky a podrobne predstaví výsledky svojich simulácií. Úrad EFSA uverejnil daný dokument⁵ 15. decembra 2020 a 13. januára 2021 ho predložil na spoločnom informačnom stretnutí pre členské štáty a zástupcov zainteresovaných strán (členov skupiny zriadenej úradom EFSA na účely tohto preskúmania), aby si všetky zainteresované strany mohli vymeniť názory.

Stanovenie špecifických cieľov ochrany

9. Na osobitnom zasadnutí 23. februára 2021 a na zasadnutí Stáleho výboru pre rastliny, zvieratá, potraviny a krmivá v marci 2021 všetky členské štáty potvrdili svoju podporu metóde na revíziu špecifických cieľov ochrany včiel medonosných, ktorú navrhol úrad EFSA.

³ BEEHAVE je verejne prístupný model a všetky relevantné informácie možno nájsť na:
<https://beehave-model.net/>

⁴ <https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/2021-03/timeline-ApisRAM-development-final.pdf>

⁵ <https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/topic/review-guidance-document-bees-specific-protection-goals.pdf>

10. Všetky členské štáty, ktoré vyjadrili názor, súhlasili s tým, že simulácie prirodzenej variability veľkosti včelstiev, ktoré vykonal úrad EFSA, sú konzervatívnejšie ako to, čo sa pozoruje v prírode. Uvedené členské štáty sa preto zhodli na tom, že voľba cieľa ochrany, v podobe prahovej hodnoty, pre prijateľné zníženie veľkosti včelstva z dôvodu pesticídov v simulovanom rozsahu prináša dostatočnú ochranu.
11. Pokiaľ ide o číselnú hodnotu tohto špecifického cieľa ochrany, štyri členské štáty podporili cieľ vo výške 23 % (t. j. celý rozsah simulovanej prirodzenej variability), 11 členských štátov podporilo cieľ ochrany vo výške 10 – 12,8 %, zatiaľ čo štyri členské štáty podporili cieľ vo výške 7 % (t. j. rovnaký ako v usmerňovacom dokumente EFSA o včelách z roku 2013). Štyri členské štáty stanovisko nezaujali.
12. Väčšina členských štátov sa tiež zhodla na tom, že sa musí zohľadniť praktická realizovateľnosť terénnych štúdií, pretože inak nebude možné skutočne merať, či sa špecifický cieľ ochrany dosiahol alebo nie.
13. Predseda výboru Európskeho parlamentu ENVI 15. marca 2021 napísal Komisii, aby pripomenul, že Parlament v októbri 2019 namietal voči návrhu nariadenia Komisie, ktorým by sa umožnilo vykonanie časti usmerňovacieho dokumentu EFSA o včelách z roku 2013, pretože očakával jeho úplné vykonanie. Predseda tiež naďalej kritizoval používanie modelu BEEHAVE v simuláciách úradu EFSA a namiesto toho obhajoval používanie modelu ApisRAM (pričom vyjadril aj znepokojenie v súvislosti s oneskorením vývoja tohto modelu). Predseda vyjadril očakávanie, že revízia usmerňovacieho dokumentu EFSA o včelách z roku 2013 by nemala viesť k nižšej úrovni ochrany včiel, a požiadal o to, aby sa o špecifickom ciele ochrany diskutovalo na politickej úrovni.

14. Komisia v liste⁶ ministrovi poľnohospodárstva Portugalska a predsedovi výboru ENVI navrhuje ako východiskový bod pre diskusiu **špecifický cieľ ochrany vo výške 10-percentného zníženia veľkosti včelstva**. Tento návrh je veľmi ambiciózny v porovnaní s usmernením týkajúcim sa posúdenia rizika pre včely, ktoré je v súčasnosti stále platné (t. j. usmerňovací dokument o terestrickej ekotoxikológii z roku 2002) a ktoré umožňuje v terénnych štúdiách merať len úbytok veľkosti včelstva väčší ako 20 – 25 %, majúc na pamäti, že celý rozsah prirodzenej variability simulovanej úradom EFSA je približne 23 %.
15. Komisia si je tiež vedomá toho, že usmerňovací dokument úradu EFSA o včelách z roku 2013, v ktorom sa ako špecifický cieľ ochrany navrhlo zníženie veľkosti včelstva o 7 %, väčšina členských štátov neschválila preto, lebo považovala za technicky nemožné vykonať štúdie v teréne, ktoré by umožnili zistiť, či sa cieľ dosiahol alebo nie. Na základe informácií, ktoré poskytol úrad EFSA, je meranie 10-percentného zníženia v terénnych štúdiách náročné, ale je technicky uskutočniteľné⁷.
16. Komisia navrhuje **jeden špecifický cieľ ochrany pre celú EÚ**, a nie rôzne ciele pre jednotlivé regulačné zóny, keďže vedecké dôkazy v podpornom dokumente úradu EFSA ukazujú, že medzi tromi regulačnými zónami vymedzenými v nariadení o prípravkoch na ochranu rastlín existujú len malé rozdiely.

⁶ https://ec.europa.eu/food/system/files/2021-04/pesticides_bees_letter_mep-pt-pres_en.pdf

⁷ Pozri oddiel 7.1 podporného dokumentu úradu EFSA dostupného na <https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/topic/review-guidance-document-bees-specific-protection-goals.pdf>

17. S cieľom umožniť úradu EFSA, aby pokračoval v preskúmaní usmerňovacieho dokumentu o včelách z roku 2013, a s cieľom prijať nariadenie (nariadenia), ktoré umožnia jeho vykonávanie, sa ministri vyzývajú, aby si na zasadnutí Rady pre poľnohospodárstvo a rybárstvo 28. – 29. júna 2021 vymenili názory na základe týchto otázok:

- a) *Súhlasíte s tým, že pre celú EÚ by sa mal stanoviť jeden špecifický cieľ ochrany včiel medonosných?*
 - b) *Súhlasíte s návrhom Komisie, aby maximálne povolené zníženie veľkosti včelstva v dôsledku vystavenia pesticídu bolo vo výške 10 %?*
-